

Mořčák americký (*Morone americana*)

České jméno: mořčák americký

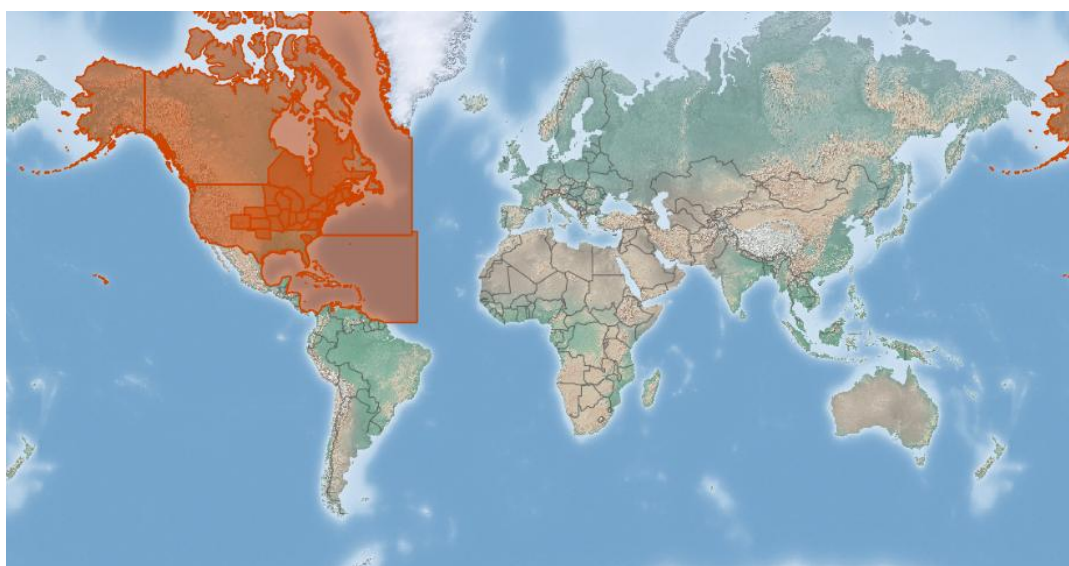
Anglické jméno: white perch

Čeleď: Moronidae

Obr 1: Mořčák americký. Foto: B. Kao

Původ: Původním areálem výskytu je východní část Severní Ameriky.

Obr 2: Rozšíření morčáka amerického ve světě.

Sekundární rozšíření: V Evropě dosud mořčák americký nebyl potvrzen. Sekundární rozšíření proběhlo například v rámci USA.

Rozšíření v ČR: Druh se v České republice nevyskytuje.

Cesty zavlečení: Do nepůvodních oblastí výskytu v USA se mořčák dostal z důvodu záměrného vysazování, neúmyslného šíření a ilegálních introdukcí. Mezi lety 1880 - 1950 byly introdukovány populace mořčáků ve vnitrozemských vodách států Maine, Maryland, Connecticut, New York a Massachusetts. K šíření dále přispělo neúmyslné i dobrovolné vysazování za účelem sportovního rybolovu. Druh byl rovněž nezáměrně či ilegálně introdukován do některých vnitrozemských jezer, například v Indianě.

Popis: Mořčák americký je bentický druh, běžně dorůstající délky 12 -18 cm a hmotnosti kolem 250 - 650 g. Maximální potvrzené míry byly 49 cm a 2,2 kg. Má vysoké, ze stran zploštělé tělo. Ústa bez voustků, s mírně vyklenutou spodní čelistí, zuby jsou malé, špičaté a uspořádané v řadách na čelisti. Zbarvení hřbetu je tmavé, zelenošedé až téměř černé, boky jsou světlejší s olivovým nebo stříbřitým nádechem a břicho je bílé. Má dvě hřbetní ploutve přibližně stejné délky, spojené membránou – přední hřbetní ploutev s 6 -10 ostny, zadní s 10 – 13 měkkými paprsky. Řitní ploutev má tři ostny a 8 -9 měkkých paprsků. Postranní čára je tvořena 44 - 52 ktenoidními šupinami. Výrazným rozlišovacím znakem je maximální výška těla v oblasti před první hřbetní ploutví a absence pruhů na těle.

Preferuje brakické vody, ale vyskytuje se i ve sladkých vodách – řekách i jezerech. Ve své domovině na jaře migruje ze slanějších zátok a pobřežních oblastí do přílivových, ale sladkovodnějších částí potoků a řek, aby se rozmnožoval. Ve vnitrozemských vodách se rozmnožuje jak v řekách, tak v přehradách a migruje z hlubokých do mělkých vod, aby se rozmnožoval, když je teplota vody mezi 15 a 20 °C. Samice klade až 150 000 jiker, z nich se líhne plůdek 1-6 dní po oplození. Živí se jikrami jiných druhů ryb, malými rybkami, larvami vodního hmyzu, drobnými měkkýši a korýši.

Obr 3: Mořčák americký. Foto: Wiki Commons.

Obr 4: Mořčák zlatavý. Foto: Nick Loveland.

Obr. 5: Smuha chrochtavá. Foto: Hans Schneider.

Možnosti záměny: Mořčák americký může být nejsnáze zaměněn s jinými druhy mořčáků. Například s mořčákem zlatavým (*Morone chrysops*), který se liší přítomností 6-10 tmavých horizontálních pruhů na hřbetě a bocích – ty u mořčáka amerického chybí. Charakteristickým znakem mořčáka amerického je navíc synchronní vztyčení měkké hřbetní ploutve při vytažení části s ostny. M. americký se také může s některými jinými druhy mořčáků křížit a identifikace vzniklých hybridů je obtížná. Další záměnu může představovat smuha chrochtavá (*Aplodinotus grunniens*), která je ale zhruba dvakrát větší. Její zadní hřbetní ploutev je tvořena zhruba 30 paprsky a řitní ploutev pak dvěma ostny a sedmi paprsky. Na rozdíl od m. amerického je prakticky pouze sladkovodní.

Riziko: Rizika spočívá především v jeho schopnosti predovat jikry a malé vodní organismy a konkurovat původním druhům o potravu. To může vést k lokálnímu poklesu početnosti populací domácích druhů.

Likvidace: Základem je prevence a nerozšiřování na nové lokality. Z vypustitelných vodních děl lze ryby dostat výlovem. Odlov pomocí sítí či el. agregátu má nízkou účinnost a slouží spíše k monitoringu a odhadu početnosti. Užití piscicidů (rotenon) je sice účinné, má ale devastující účinky na necílové druhy vodních organismů. Možností je i využití dravých ryb (v našich podmínkách ideálně štika nebo candát) k redukci populace mořčáka.

Zdroje:

Siriwardena, S. (2025). *Morone americana*. CABI Compendium. Dostupné z: <https://www.cabidigitallibrary.org/doi/10.1079/cabicompendium.74160> - i Obr. 2
NatureServe. 2013. *Morone americana*. The IUCN Red List of Threatened Species 2013: e.T184088A18231622. <http://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2013-1.RLTS.T184088A18231622.en>
Morone americana, EASIN (2025). Dostupné z: <https://easin.jrc.ec.europa.eu/easin/CitizenScience/Factsheets>

Obr 1: <https://www.biolib.cz/cz/taxonimage/id438301/?taxonid=168835&type=1>

Obr 3: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Morone_americana_PAQ.jpg

Obr 4: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Morone_chrysops_181905998.jpg

Obr. 5:

<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?search=Aplodinotus+grunniens&title=Special%3AMediaSearch&type=image>

Citace: Čolobentičová L., Görner T. 2025. Mořčák americký, informační karta, AOPK ČR, Dostupné na: <https://invaznidruhy.aopk.gov.cz/invazni-druhy-z-unijniho-seznamu>